

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑΣΤΑΡΙΟΥ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΤΟ ΠΕΤΡΟΓΕΦΥΡΟ ΤΩΝ ΑΛΥΚΩΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΖΑΚΥΝΘΟΣ 2014

*«Ο κόσμος φκιάνουν εκκλησιαίς, φκιάνουν και μοναστήρια,
Φκιάνουν και πετρογέφυρα, για να περνάει ο κόσμος,»*

Δημοτικό τραγούδι της Ηπείρου

Επιτεύγματα μιας ολόκληρης εποχής, κατασκευασμένα περίτεχνα κάτω από δύσκολες συνθήκες για να υπερνικήσουν πολλά εμπόδια όπως ορμητικούς ποταμούς και βαθιές χαράδρες που εμπόδιζαν την επικοινωνία των ορεινών χωριών με τα αστικά κέντρα και τις αγροτικές περιοχές, τα πέτρινα τοξωτά γεφύρια, αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της ιστορίας και της παράδοσης του κάθε τόπου. Μνημεία τέχνης με σεβασμό στο περιβάλλον εξακολουθούν ακόμη και σήμερα να μαγνητίζουν το βλέμμα και τη ψυχή του επισκέπτη.

Τα πετρογέφυρα της Ζακύνθου και ιδιαίτερα το πεντακάμαρο των Αλυκών ήταν το αντικείμενο μελέτης των μαθητών της Ε' και ΣΤ' τάξης στα πλαίσια πολιτιστικού προγράμματος που έχουν αναλάβει.

Τα παιδιά μας το γνώρισαν με δική τους έρευνα και αγάπη, με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών του Σχολείου μας Ρουσιά Ελένη και Ζερμπίσια Δήμητρα εφαρμόζοντας έναν άλλο τρόπο, πιο αποδοτικής σίγουρα διδασκαλίας. Είναι πιστεύω, κάτι που θα τους μείνει και θα τα συνοδεύει σ' όλη τους τη ζωή, σαν γνώση και σαν βίωμα.

Ιούνιος 2014

Ο Διευθυντής του Σχολείου
Σπύρος Ι. Θεοδόσης

Πρόλογος

Τη φετινή σχολική χρονιά, οι μαθητές του σχολείου μας, ασχολήθηκαν και γνώρισαν καλύτερα ένα ξεχωριστό και όμορφο πετρογέφυρο της περιοχής των Αλυκών, το γνωστό «Πεντακάμαρο».

Οι μαθητές των τάξεων αυτών αναζήτησαν και βρήκαν πληροφορίες γι' αυτό το τοξωτό πετρογέφυρο από το διαδίκτυο, από βιβλία και από κατοίκους της περιοχής. Επισκέφθηκαν το πετρογέφυρο, το θαύμασαν, το φωτογράφισαν, το ζωγράφισαν, το μέτρησαν και πήραν συνέντευξη από ντόπιους.

Μέσα στην τάξη, οι μαθητές γνώρισαν γενικά τα τοξωτά πετρογέφυρα της Ελλάδας και ειδικά της Ζακύνθου με προβολές από το διαδίκτυο. Έκαναν κατασκευές και αφίσες καθώς και άλλες δραστηριότητες σχετικά με το «Πεντακάμαρο».

Μέσα από τη βιωματική μάθηση τα παιδιά ευαισθητοποιήθηκαν και έμαθαν ότι πρέπει να διαφυλάσσουμε τέτοια μνημεία, όπως το «Πεντακάμαρο», που είναι μέρος της πολιτισμικής μας κληρονομιάς.

Οι δασκάλες των τάξεων
Ρουσιά Ελένη
Ζερμπίσια Δήμητρα

Ευχαριστούμε θερμά τον κ. Μιχάλη Καλό (Μόντε) , τον κ. Στάθη Σπίνο και τον κ. Παναγιώτη Σπίνο για τη συμβολή τους στην προσπάθεια μας αυτή.

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΠΕΤΡΙΝΑ ΓΕΦΥΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ιστορική αναδρομή

Στην ιστορία της γεφυροποιίας διακρίνουμε τρεις περιόδους:

1^η περίοδος: 4.000 π.Χ.- 200 π.Χ

Εδώ κατασκευάζονται γέφυρες από ακατέργαστα ή ελαφρώς κατεργασμένα υλικά όπως μεγάλες πλάκες, ογκόλιθοι, κορμοί, μεγάλα κλαδιά δέντρων κ.ά.

2^η περίοδος: 200 π.Χ.- 1.780 μ.Χ.

Σ' αυτή τη περίοδο οι γέφυρες κατασκευάζονται από μερικώς κατεργασμένα υλικά όπως λαξευμένες πέτρες και ξύλινα δοκάρια διαφόρων σχημάτων και μεγεθών. Οι Ρωμαίοι ήταν οι πρώτοι που ανέπτυξαν τις δυνατότητες του γνήσιου ημικυκλικού τόξου και κατασκεύασαν υδατογέφυρες.

3^η περίοδος: 1.780 μ.Χ. – σήμερα

Σ' αυτή την περίοδο χρησιμοποιούνται πλήρως κατεργασμένα υλικά όπως σίδηρο, ατσάλι και οπλισμένο σκυρόδεμα.

Χαρακτηριστικά των γεφυριών

Όλα τα πέτρινα γεφύρια, ανάλογα με τον αριθμό των τόξων τους, ταξινομούνται σε δυο κύριες κατηγορίες: τα μονότοξα και τα πολύτοξα.

Τα μονότοξα γεφύρια βρίσκονται στα βουνά και τα πολύτοξα στις πεδιάδες. Αφού, λοιπόν η Ελλάδα είναι κατεχοχόν ορεινή χώρα, τα περισσότερα γεφύρια της είναι μονότοξα και βρίσκονται σε ορεινές περιοχές.

Τα γεφύρια που υπάρχουν στον ελλαδικό χώρο είναι απλά και απέρριπτα, δίχως υπερβολικές διακοσμήσεις. Η ονομασία που δινόταν στο γεφύρι ήταν , τιμής ένεκεν, αυτή του χορηγού, ή, αν δεν υπήρχε χορηγός, έπαιρνε τ' όνομά του από το ποτάμι ή το πλησιέστερο χωριό ή ακόμα και το όνομα του μυλωνά που είχε μύλο κοντά στο γεφύρι.

Υλικά κατασκευής

Βασική πρώτη ύλη ήταν ο σχιστόλιθος που αφθονεί στην Ελλάδα, ενώ για συνδετική ύλη χρησιμοποιούσαν ένα είδος υδατοστεγούς ασβεστο-

κονιάματος, το «κουρασάνι», το οποίο ήταν μίγμα τριμμένου κεραμιδιού, σβησμένου ασβέστη, ελαφρόπετρας, χώματος, νερού και ξερών χόρτων. Σε αρκετές περιπτώσεις έριχναν μέσα στο μίγμα ασπράδια αυγών και μαλλιά ζώων. Επίσης υλοτομούσαν τοπική ξυλεία που την επεξεργάζονταν και κατασκεύαζαν τον ξυλότυπο.

Οι κατασκευαστές

Αυτός που αναλάμβανε την κατασκευή του έργου ήταν ο πρωτομάστορας (κάλφας). Αυτός καθοδηγούσε το «μπουλούκι» το οποίο αποτελείτο από κάθε λογής μαστόρους, χτίστες, μαραγκούς, πελεκάνους, νταμαριτζήδες και πολλά «τσιράκια», που ήταν κυρίως μικρά παιδιά που μάθαιναν την τέχνη. Μετρούσαν έχοντας ως μέτρο το μέγεθος της παλάμης. Για τις μεταφορές των υλικών χρησιμοποιούσαν ζώα, κυρίως μουλάρια.

Τεχνική κατασκευής των γεφυριών

*Αν δε στοιχειώσετ' άνθρωπο, γιοφύρι δε στεριώνει,
Και μη στοιχειώσετ' ορφανό, μη ξένο, μη διαβάτη,
Παρά του Πρωτομάστορα την όμορφη γυναίκα.*

Η κατασκευή ξεκινούσε από τη θεμελίωση του γεφυριού. Η αρχή γινόταν μ' έναν ξύλινο σκελετό που στήριζε το κυρίως ξύλινο καλούπι της καμάρας. Μετά μετρούσαν και πελεκούσαν τις πέτρες. Ξεκινούσε το χτίσιμο ταυτόχρονα και από τις δυο πλευρές και πάντα από κάτω προς τα πάνω. Η τελευταία κεντρική πέτρα, που έμπαινε στο κέντρο της καμάρας, ονομαζόταν «κλειδί». Όταν τελείωνε το χτίσιμο, αφαιρούσαν το καλούπι και τη βάση του.

Σε γεφύρια με πολύ ψηλά τόξα συνήθιζαν να κρεμούν στο κέντρο της μεσαίας ή και μοναδικής καμάρας ένα καμπανάκι, το «κυπρί», το οποίο χτυπούσε προειδοποιητικά όταν φυσούσε πολύ δυνατός άνεμος και το πέρασμα του γεφυριού γινόταν επικίνδυνο.

Επιλογή της τοποθεσίας

Η μορφολογία του εδάφους έπαιζε τον πιο καθοριστικό ρόλο. Ο πρωτομάστορας αναζητούσε ένα βραχώδες στένωμα του ποταμού με γερούς βράχους στις όχθες για να στηρίξει με ασφάλεια τα ακρόβαθρα. Οι πολύπειροι λαϊκοί γεφυροποιοί γνώριζαν ότι όσο μικρότερη η καμάρα τόσο πιο στέρεο το γεφύρι και τόσο μικρότερο το κόστος κατασκευής. Επομένως, η επιλογή της θέσης του γεφυριού ήταν σπουδαιότερη από τη χάραξη του δρόμου ή του μονοπατιού. Έτσι, πολλές φορές ήταν αναπόφευκτο ο δρόμος να ακολουθεί την όχθη του ποταμού μέχρι να συναντήσει το γεφύρι. Συνήθως, η θέση ήταν από χρόνια προκαθορισμένη, δηλαδή, εκεί που υπήρχε παλιότερα ένα ξύλινο ή άλλο πέτρινο γεφύρι που είχε γκρεμιστεί.

Τα γεφύρια σήμερα

Με την πάροδο του χρόνου πολλά πετρογέφυρα παρασύρθηκαν από τα ποτάμια, λόγω έλλειψης συντήρησης και άλλα ανατινάχθηκαν στον τελευταίο πόλεμο. Έτσι σήμερα είναι επιτακτική η ανάγκη για επισκευή και ανάδειξη όσων έχουν απομείνει, ώστε να θυμίζουν στους νεώτερους τη δύναμη, τη θέληση και την αποφασιστικότητα των παλαιότερων να ξεπερνούν τα εμπόδια που συναντούν.

ΤΑ ΠΕΤΡΟΓΕΦΥΡΑ ΤΗΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Η Ζάκυνθος ξεχωρίζει για τη φυσική της ομορφιά αλλά και για την αρχιτεκτονική της. Γι αυτό έχει ένα μεγάλο αριθμό πέτρινων γεφυριών ή αλλιώς τοξοτών. Τα πρώτα γεφύρια χτίστηκαν γύρω το 4000 π.Χ. και ήταν φτιαγμένα από υλικά της φύσης ξύλο, πέτρα, λάσπη. Σήμερα σώζονται τα παρακάτω γεφύρια σε αρκετά καλή κατάσταση.

- **Γεφύρι στο Μαχαιράδο**

Πέτρινο μονότοξο γεφυράκι το οποίο βρίσκεται στην περιοχή που είναι η εκκλησία της Αγίας Μαύρας

Μορφή: Μονότοξο

Μήκος καταστρώματος: 8,00μ

Πλάτος καταστρώματος: 5,00μ

Κατάσταση: καλή

- **Γεφύρι στον Αλυκανά**

Πέτρινο μονότοξο γεφύρι το οποίο γεφυρώνει το ποτάμι της περιοχής, στο τέρμα του Αλυκανά και στην αρχή των Αλυκών.

Μορφή: Μονότοξο

Άνοιγμα τόξου: 6,00μ

Μήκος καταστρώματος: 8,00μ

Κατάσταση: καλή

- **Γεφύρι στο ποτάμι του Αγ. Χαραλάμπη**

Πέτρινο γεφύρι στην πόλη της Ζακύνθου το οποίο ήταν τρίτοξο και γεφύρωνε το ποτάμι της πόλης. Σήμερα έχει χτιστεί οδογέφυρα στα ερείπια του.

Κατάσταση: γκρεμισμένο

- **Πρώτη Υδατογέφυρα στη θέση Βρυσάκια**

Το πρώτο τμήμα από το υδραγωγείο το οποίο βρίσκεται στο Αργάσι.

Μορφή: υδατογέφυρα δεκάτοξη

Μήκος καταστρώματος: 100μ

Πλάτος καταστρώματος: 1,00μ

Κατάσταση: καλή

- **Δεύτερη Υδατογέφυρα στη θέση Βρυσάκια**

Το δεύτερο τμήμα από το υδραγωγείο το οποίο βρίσκεται στη περιοχή Αργασίου.

Μορφή: υδατογέφυρα δεκάτοξη

Μήκος καταστρώματος: 100μ

Κατάσταση: καλή

- **Γεφύρι στο Αργάσι**

Παλιό ενετικό γεφύρι του 1806 που αντιστέκεται στο χρόνο στο νότιο άκρο της παραλίας του Αργασίου.

Ήταν κτισμένη στην εκβολή του χειμάρρου "Ποτάμι της Καμάρας" και σήμερα κυριολεκτικά ευρίσκεται στη θάλασσα, δέκα μέτρα περίπου από τον αιγιαλό.

Η κατεύθυνσή της είναι Βόρεια - Νότια κι εξυπηρε-

τούσε παραλιακό δρόμο, που σήμερα δεν υπάρχει, διότι έχει διαβρωθεί πλήρως από τη θάλασσα και ο οποίος ξεκινούσε από τον Άγιο Σπυρίδωνα στις Γούρνες και κατέληγε λίγο πριν από τον Νταβία, κάτω από το "Κομμένο Βουνό" στην παλιά ενετική βαρδιόλα (παρατηρητήριο) και ήταν τμήμα του δρόμου πόλης - Βασιλικού, σύμφωνα με μαρτυρίες κατοίκων της περιοχής.

Παλιό ενετικό γεφύρι του 1806 που αντιστέκεται στο χρόνο στο νότιο άκρο της παραλίας του Αργασίου. Ήταν χτισμένο στις εκβολές του χειμάρρου με την ονομασία ποτάμι της καμάρας.

Μορφή: τρίτοξο

Μήκος καταστρώματος: 12,86μ

Πλάτος καταστρώματος: 3,50μ

Κατάσταση: κακή

- **Γέφυρα Ξιφίτα**

Τετράτοξη γέφυρα η οποία βρίσκεται στο Χωριό Αμπελόκηποι (Ρόιδο) και γεφυρώνει το ομώνυμο ποτάμι.

Μορφή: τετράτοξο

Μήκος καταστρώματος: 40,00μ

Άνοιγμα τόξου: 4,00μ - 4,00μ - 6,00 - 6,00μ - 4,00μ

Κατάσταση: καλή

- **Γεφύρι στην είσοδο του Κάστρου**

Πέτρινο μονότοξο γεφύρι το οποίο βρίσκεται στην είσοδο του βενετσιάνικου κάστρου στην Μπόχαλη και κατασκευάστηκε περίπου το 1515.

Μορφή: μονότοξο

Μήκος καταστρώματος: 12,86μ

Πλάτος καταστρώματος: 3,2μ

Άνοιγμα τόξου: 2,5μ

Κατάσταση: καλή

- **Γεφύρι στο Καλιπάδο**

Πέτρινο μονότοξο γεφυράκι το οποίο βρίσκεται στο χωριό Καλιπάδο.

Μορφή: μονότοξο

Κατάσταση: καλή

- **Γεφύρι στην παλιά Πυροσβεστική**

Πέτρινο γεφύρι μονότοξο στην πόλη της Ζακύνθου. Γεφυρώνει το ποτάμι της πόλης κοντά στην παλιά πυροσβεστική. Είναι χτισμένο το 1827 σύμφωνα με επιγραφή που υπάρχει.

- **Γεφύρι στην Μπόχαλη**

Βενετσιάνικο μονότοξο γεφύρι στην περιοχή Μπόχαλη κάτω από το Κάστρο.

ΤΟ ΠΕΝΤΑΚΑΜΑΡΟ ΤΩΝ ΑΛΥΚΩΝ

Μορφή: εξάτοξο σήμερα (μετά από επισκευή προστέθηκε μια καμάρα)

Μήκος καταστρώματος: 12,86μ

Πλάτος καταστρώματος: 2,50μ

Άνοιγμα τόξου: 2,50μ - 1,20μ-2,50μ-2,50μ-1,20-2,50μ

Κατάσταση: καλή

Το Πεντακάμαρο των Αλυκών πριν επισκευαστεί

Το Πεντακάμαρο σήμερα

Η περιοχή των Αλυκών στην οποία χτίστηκε το γεφύρι ήταν ιδιαίτερα σημαντική τα παλιά χρόνια για την παραγωγή του αλατιού. Στα «τηγάνια» εργάζονταν οι κάτοικοι των γύρω χωριών λαμβάνοντας ένα σόλδιο για κάθε βατσέλι αλατιού που παρήγαγαν. Αγνοείται πότε και ποιοι επέβαλαν αυτή τη συμφωνία αλλά είναι γνωστό ότι οι εργάτες ως ανταμοιβή εξαιρούνταν από φόρους, αγγαρείες και στρατιωτικές υποχρεώσεις. Το 1783 οι Αλυκές παραχωρήθηκαν για 25 χρόνια στους άρχοντες Λογοθέτη και Μεσαλά με την υποχρέωση να πληρώνουν ετησίως στο δημόσιο ταμείο 1.142 τάλιρα.

Πολύτιμος βοηθός για την μεταφορά του αλατιού

Εργάτες στα τηγάνια των Αλυκών

Από τα παραπάνω στοιχεία βλέπουμε το λόγο ύπαρξης του γεφυριού αφού χτίστηκε σε μια περιοχή με σημαντική οικονομική και εμπορική αξία. Σήμερα το πεντακάμαρο αποτελεί στολίδι για την πανέμορφη παραλία των Αλυκών με τα κρυστάλλινα νερά και τη χρυσή άμμο.

**Η ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΩΝ ΑΛΥΚΩΝ
ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΩΡΑΙΟΤΕΡΕΣ ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΗΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ**

Κάθε χρόνο επισκέπτονται το Πεντακάμαρο και την παραλία των Αλυκών χιλιάδες τουρίστες για να απολαύσουν τον ήλιο και την μαγευτική ομορφιά του τοπίου συμβάλλοντας έτσι σημαντικά στην τοπική οικονομία.

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ

«Στο καφενείο το «Πεντακάμαρο» στις Αλυκές είμαι κάθε μέρα από το πρωί μέχρι το βράδυ που θα το κλείσω. Κοντά είναι το πέτρινο γεφύρι που χρονολογείται από το χίλια οχτακόσια και πριν. Στη μικρή αυτή αποστραγγιστική τάφρο, υπάρχουν πολλές ιδιωτικές βάρκες, που πάνε για τσαπαρί ή καθετί οι ερασιτέχνες ψαράδες.

Και τούτο γιατί η εισβολή της τάφρου στη θάλασσα είναι πολύ κοντά. Μέσα στο ποτάμι, έχουμε βάλει πάπιες, χήνες και μας ήρθε κι ένα ζευγάρι κύκνοι, που στην πραγματικότητα έχουν στολίσει την περιοχή μας. Ζουν, λοιπόν, πολλές πάπιες που εγώ έχω μεγαλώσει. Τις ταΐζω κάθε μέρα κι έτσι έχουμε γνωριστεί μ' αυτές πολύ καλά. Όταν θέλω να τις ταΐσω, σφυρίζω κι αυτές έρχονται με τόση ευχέρεια κολυμπώντας και μιλάνε μαζί μου με το δικό τους τρόπο.

Για τις δεκοχτούρες έχω φτιάξει ειδικό σύστημα για να τις ταΐζω. Σαν να το ξέρουν θα έρθουν όταν είναι πελάτες στο καφενείο ποια θα φάει πρώτη το στάρι ή θα ερωτοτροπήσουν με φτερουγίσματα. Οι βάρκες είναι η μια πίσω από την άλλη. Οι ψαράδες διασκεδάζουν ψαρεύοντας κάθε μέρα, ερασιτέχνες και επαγγελματίες. Όσο θα είμαι εδώ στο «Πεντακάμαρο Καφενείο» θα απορροφάω όλο το νέκταρ και το άρωμα που μου δίνει η ζωή...»

Αποσπάσματα από το βιβλίο «Διηγήματα των Αλυκών τση Ζάκυνθος» του Μίμη Καλού- Μόντε ιδιοκτήτη του καφενείου: «Πεντακάμαρο» που βρίσκεται ακριβώς δίπλα απ' το γεφύρι αυτό.

Μαρτυρία ψαρά της περιοχής

Στο ποτάμι τριγυρνούσα από την ηλικία των 15 χρόνων ψαρεύοντας. Θυμάμαι ότι ήταν πολύ πιο στενό από ότι είναι σήμερα και ήταν σαν ένας βάλτος. Το γεφύρι ήταν γκρεμισμένο στη μια μεριά και είχαν βάλει ένα ξύλο για να περνάμε στην άλλη μεριά. Η μια κάμαρα φαινόταν πολύ λίγο, γιατί ήταν πολλά καλάμια και το ποτάμι είχε χωθεί με χώματα. Περίπου το 1962-63 έγινε η πρώτη διάνοιξη με αποτέλεσμα να γεμίσει με πάρα πολλά είδη ψαριών, πιάναμε μέχρι και γαύρο. Αρχές της δεκαετίας του 1970 προσπάθησαν να φτιάξουν την γκρεμισμένη κάμαρα, αλλά δεν έφτιαξαν όλη τη γέφυρα. Αργότερα, γύρω στο 1985-88 έγινε και δεύτερη διαπλάτυνση του ποταμού όπου φάνηκε και η 6^η κάμαρα, φτιάχτηκε η γέφυρα και ο δρόμος που πάει στη θάλασσα.

Στάθης Σπίνος

Πεταχτάρι από το Πεντακάμαρο των Αλυκών.

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΕΣ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΝΤΑΚΑΜΑΡΟ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

«Πεντακάμαρο»

Στο όμορφο της Ζακύνθου το νησί
έλα μαζί μας κι εσύ
τις ομορφιές του να γνωρίσεις
μυρωδιές και χρώματα να γεμίσεις.

Έχει πετρογέφυρα πολλά
άλλα μεγάλα κι άλλα μικρά
μα ένα ξεχωρίζει θαρρώ
το Πεντακάμαρο το γνωστό.

Στις Αλυκές είναι εκεί
καμαρωτό και σε θωρεί
τ' όνομά του μη σε ξεγελά
στις έξι καμάρες του νερό κυλά.

Σταμάτα ξένη να το δεις
στάσου λίγο να ξεκουραστείς,
κι αν θέλεις να το διαβείς
περπάτησέ το να χαρείς!

«Το όμορφο γεφύρι»

Στο όμορφο αυτό νησί
Ο πρωτομάστορας και οι μαραγκοί
Και τα τσιράκια τους μαζί
Χτίζουν γεφύρι όμορφο πολύ.

Τα τόξα φροντίζουν να μη χαθούν
για το «Πεντακάμαρο» που τόσο αγα-
πούν.
Για να μπορούν όλοι μικροί μεγάλοι
να το περνούν.

«Πεντακάμαρο»

Ξεκίνησε ο πρωτομάστορας
με το σπουδαίο μπουλούκι,
στις Αλυκές να φτιάξει γεφύρι
το ξακουστό «Πεντακάμαρο»
πραγματικό να γίνει.

Στέκει ο πρωτομάστορας
καμαρωτός κι επιβλέπει
και τα τσιράκια του εδώ κι εκεί
όλο σε δουλειές τα στέλνει.

Και γίνεται ένα αξιοθέατο
ξακουστό κι ωραίο,
στου Σκούρτη το νερό
είναι φτιαγμένο.

Με τις έξι τις καμάρες του
θαρρείς πως ζωντανεύουν,
έλα, ξένη, να το δεις
κι εσύ για να μου πεις.

- Βρείτε λέξεις στο κρυπτόλεξο, που έχουν σχέση με το πεντακάμαρο.

Ε	Ξ	Α	Τ	Ο	Ξ	Ο	Γ	Κ	Η
Β	Δ	Α	Λ	Υ	Κ	Ε	Σ	Λ	Μ
Ε	Θ	Υ	Ψ	Ζ	Φ	Ω	Η	Ι	Β
Σ	Α	Μ	Ν	Π	Β	Γ	Ξ	Η	Ρ
Κ	Θ	Λ	Β	Φ	Γ	Ο	Δ	Υ	Α
Ο	Ε	Ρ	Ζ	Π	Ε	Τ	Ρ	Α	Σ
Υ	Σ	Κ	Ι	Χ	Φ	Υ	Ω	Ψ	Χ
Ρ	Μ	Φ	Τ	Δ	Υ	Ζ	Μ	Ε	Μ
Τ	Χ	Γ	Η	Ξ	Ρ	Δ	Γ	Ε	Ν
Η	Ν	Υ	Ι	Ο	Ι	Ψ	Ω	Π	Λ
Σ	Θ	Ψ	Δ	Ω	Κ	Η	Ξ	Ω	Τ
Ι	Α	Κ	Κ	Α	Μ	Α	Ρ	Α	Ν

- Συμπλήρωσε τη μεσοστιχίδα.

1. _ _ _ _ _ Α _ _ _ _ _
2. _ Λ _ _ _ _ _
3. _ Υ _ _ _ _
4. _ _ _ _ _ Κ _ _ _
5. Ε _ _
6. Σ _ _ _ _ _

1. Γνωστό πέτρινο γεφύρι της περιοχής.
2. Χωριό της Ζακύνθου μετά τις Αλυκές.
3. Προειδοποιεί τους περαστικούς του γεφυριού.
4. Ο πρωτομάστορας είχε βοηθούς, τα
5. Τόσα τόξα έχει το Πεντακάμαρο.
6. Σ' αυτόν τον ποταμό έχει χτιστεί το γεφύρι.

Η ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΔΑ ΤΟΥ ΠΕΝΤΑΚΑΜΑΡΟΥ

Π

Τα χεφύρια είναι συνήθως φτιαγμένα από...

Ε

Έχει τόσα τόξα το ΠΕΝΤΑΚΑΜΑΡΟ

Ν

Η Ζάκυνθος είναι ένα...

Τ

Το καλοκαίρι οι Αλικές έχουν πολλούς...

Α

Εκεί βρίσκεται το ΠΕΝΤΑΚΑΜΑΡΟ...

Κ

Το ΠΕΝΤΑΚΑΜΑΡΟ είναι μια ανθρώπινη...

Α

Στη λέξη ΠΕΝΤΑΚΑΜΑΡΟ υπάρχει 3 φορές αυτό το γράμμα...

Μ

Χτίζουν το Πεντακάμαρο

Α

Ονομαστό χεφύρι της Ηλείου

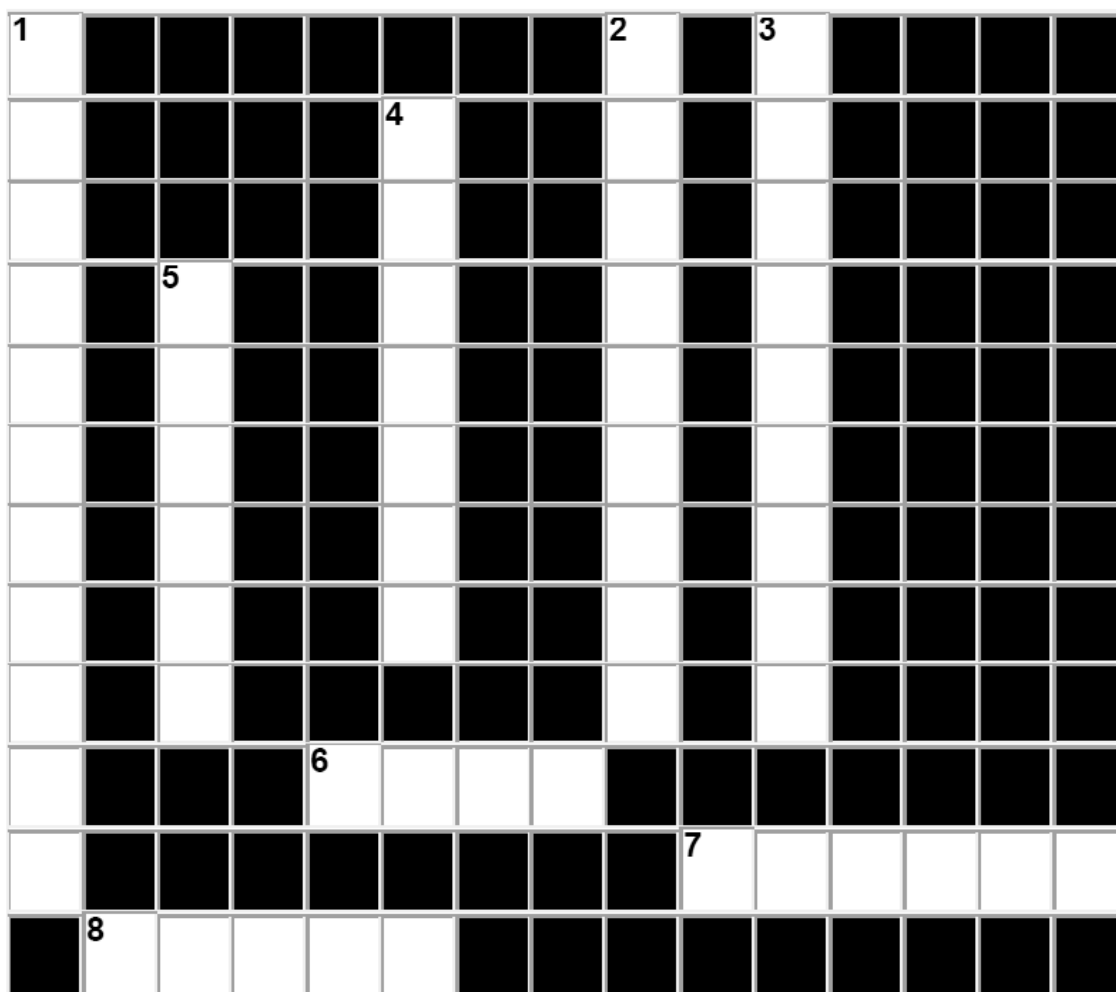
Ρ

Είναι φρούτο με κόκκινα σποράκια και το σπάζει στη Πρωτοχρονιά

Ο

Το καλοκαίρι... είναι καθαρός

Άσκηση Σταυρόλεξου

Οριζόντια:

- 6** Εργαλείο του κτίστη
- 7** Εργαλείο του πελεκάνου
- 8** Τόσα τόξα έχει το γεφύρι των Αλυκών

Κάθετα:

- 1** Έτσι λέγεται το γεφύρι των Αλυκών
- 2** Ο εξειδικευμένος λιθοξόος, αυτός που «πελεκούσε» τις πέτρες.
- 3** Οικοδομικό συνεργείο με τεχνίτες διάφορων ειδικοτήτων που μετακινείται εποχιακά προς αναζήτηση εργασίας
- 4** μαθητευόμενος τεχνίτης
- 5** Η κεφαλή του μπουλουκιού, που έκλεινε τις συμφωνίες, υπέγραφε τα συμφωνητικά, διαχειριζόταν τις χρηματικές και υλικές αμοιβές κτλ.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟ ΠΕΝΤΑΚΑΜΑΡΟ

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Ε΄ΤΑΞΗ

1. ΓΙΑΤΡΑ ΑΝΔΡΙΑΝΗ
2. ΓΙΑΧΑ ΚΛΕΙΝΤΙ
3. ΓΚΟΥΣΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
4. ΓΚΟΥΣΚΟΥ ΟΛΓΑ
5. ΓΛΑΡΟΥ ΡΕΓΓΙΝΑ
6. ΔΗΜΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ
7. ΖΑΪΜΗ ΣΑΡΑ
8. ΚΟΥΛΛΟΛΙ ΡΙΖΑ
9. ΛΑΓΤΑ ΜΑΡΙΝΑ
10. ΜΑΡΙΝΟΣ ΜΑΡΙΟΣ
11. ΜΑΡΙΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
12. ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
13. ΜΕΝΤΕΝΗ ΧΡΥΣΑΝΘΗ
14. ΜΠΟΖΙΚΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
15. ΠΕΤΤΑΣ ΙΑΚΩΒΟΣ
16. ΠΟΤΑΜΙΤΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ
17. ΠΟΥΛΗ ΑΝΤΙΓΚΟΝΗ
18. ΧΑΤΖΗΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΣΤ΄ΤΑΞΗ

1. ΒΟΥΤΟΥ ΗΛΙΑΝΑ
2. ΒΟΥΤΟΥ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ
3. ΔΑΦΝΙΑ ΛΑΜΠΡΙΝΑ
4. ΙΟΡΔΑΝΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ
5. ΛΑΓΟΥΝΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑ
6. ΛΕΥΤΑΚΗ ΜΑΡΙΑΝΝΑ
7. ΜΑΝΤΣΕ ΣΕΡΓΚΕΙ
8. ΜΑΡΙΝΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
9. ΜΟΥΣΑΙ ΡΕΣΤΙΝΑ
10. ΜΠΟΖΙΚΗ ΕΥΜΟΡΦΙΑ
11. ΝΤΕΜΟΛΛΑΡΙ ΛΑΟΥΡΑ
12. ΞΕΝΟΥ ΝΙΚΗ
13. ΠΑΓΙΑ ΦΕΡΙΚ
14. ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
15. ΠΑΤΡΙΝΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
16. ΠΗΛΙΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
17. ΠΟΤΑΜΙΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
18. ΠΥΛΑΡΙΝΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
19. ΣΑΜΙΩΤΗ ΖΩΗ
20. ΣΠΙΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
21. ΣΤΗΘΟΥ ΕΛΠΙΔΑ
22. ΤΟΥΡΙΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
23. ΤΟΥΡΙΚΗΣ ΠΑΥΛΟΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΤΑΣΤΑΡΙΟΥ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

- ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ: <http://dim-katast.zak.sch.gr>
- E-MAIL: dimkatast@sch.gr
- FAX: 26950 83265
- ΤΗΛ : 26950 83265

Επιμέλεια έκδοσης:

Σπύρος Ι. Θεοδόσης